

Гурак Р.В., Голова Державної інспекції навчальних закладів України, кандидат юридичних наук

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Юридична освіта, як і юридична професія, у багатьох державах є однією з найпрестижніших. Реформування, що відбувається сьогодні в нашій вищій школі, викликає особливий інтерес до організації навчання юристів за кордоном, зокрема, у європейських країнах та США. У зв'язку з цим панорама головних юридичних дисциплін, які викладаються на юридичних факультетах українських вузів, також не може залишатися незмінною, адже Україна є членом Ради Європи, учасницею багатьох європейських конвенцій і договорів, бере незмінний курс на європейську інтеграцію. Тож досвід організації юридичної освіти та підготовки у Європі є важливою складовою у здійсненні науково обґрунтованих рекомендацій у реформуванні як юридичної освіти України, так і всієї її правової системи.

У сучасному світі юридична освіта набуває особливого значення й, водночас, є унікальною. Вона передбачає засвоєння таких знань, що відносяться до галузі суспільних наук, які призначені для суто практичної діяльності, зокрема юридичної психології. Юридичній освіті як правовій науці властиве органічне поєднання теорії та практики. Звідси широкий діапазон знань та умінь, виробляються в ході правової підготовки, від засвоєння духу права, його глибокого розуміння до вміння враховувати найдрібніші деталі, приймати відповідальні рішення, що стосуються долі людей [3].

Водночас, юридична освіта – це і моральне виховання, а його складовими частинами є формування в юриста моральних якостей, перетворення низки етичних вимог у непорушні принципи поведінки. Тому у сучасному суспільстві при підготовці юристів є важливим вивчення юридичної психології [1].

Розвиток психіатрії й права призвели до необхідності оформлення юридичної психології як самостійного наукового напрямку. Ковалевський П. І. у 1899 р. порушив питання про розмежування психопатології й правової психології, а також введення цих наук у курс юридичної освіти.

На початку ХХ ст. у юридичній психології починають використовуватися експериментальні методи дослідження. Значна кількість робіт цього періоду присвячена психології свідків. Це роботи І. Н. Холцова «Мрійлива неправда», Г. Португалова «Про показання свідків» (1903), Є. М. Кулішера «Психологія показань свідків і судовий наслідок» (1904). На цю же тему були зроблені доповіді М. М. Хом'яковим «До питання про психологію свідка» (1903), О.В. Завадським і О.І. Єлістратовим «Про вплив питань на вірогідність показань свідків» (1904), О. Б. Гольдовським «Психологія показань свідків» (1904) [2].

Розвитку юридичної психології в перші роки після 1917 р. надто сприяв великий суспільний інтерес до питань здійснення правосуддя, особистості злочинця та ін. У країні почався пошук нових форм запобігання злочинності та перевиховання правопорушників. Юридична психологія брала активну участь у розв'язанні цих проблем. 1925 р. вперше у світі створено Державний інститут з вивчення злочинності і злочинця. Упродовж перших п'яти років Інститут опублікував багато праць із юридичної психології. Спеціальні кабінети з вивчення злочинця і злочинності було відкрито в Москві, Ленінграді, Саратові, Києві, Харкові, Мінську, Баку та інших містах. Одночасно проводилися дослідження з психології показань свідків, психологічної експертизи та деяких інших проблем.

На сьогоднішній день нормами чинного законодавства не визначено, які предмети повинні вивчати студенти юридичних спеціальностей. І це, з однієї сторони є проблемою при підготовці юристів. На рівні держави не визначено обов'язкових предметів, а вищим навчальним закладам доводиться самим визначати дисципліни, які доцільно вивчати майбутнім юристам.

На нашу думку, дисципліна «Юридична психологія» обов'язково повинна вивчатися в кожному вузі. Крім того, необхідно приділити значну увагу психологічним знанням майбутніх юристів.

Отже, розвиток юридичної психології тісно пов'язаний із розвитком юридичної освіти, оскільки юридична психологія є необхідною дисципліною при підготовці спеціалістів на юридичних спеціальностях.

Список використаних джерел

1. Мінченко О.В. Юридична освіта у США, ФРН та Австрії: порівняльно-правове дослідження // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. – 2011. – №1. – С. 104.

2. Петрухін І.Л. Проблеми юридичної освіти в Росії // Держава і право. – 1996. – № 9. – С. 6.

3. Юридична освіта в Польщі // Правова освіта. – Режим доступу // <http://law-edu.dp.ua/yurydychna-osvita-v-polshhi.html>.

Коцинець В.В., завідувач кафедри юридичної психології та прокурорської етики Національної академії прокуратури України, кандидат юридичних наук, доцент

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ЕТИЧНІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА В ЮРИСДИКЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Після революції Гідності 2013-2014 років у суспільстві гостро постали запити на формування нового типу суддів, правоохоронців, державних службовців, у тому числі і прокурорів. Основна, як нашу думку, вимога міститься не так, як у виконанні прокурором чи іншими посадовцем своїх прав, а як у дотриманні їх обов'язків. І тут необхідно звернути увагу на необхідності дотримання етичних правил поведінки прокурором як під час здійснення повноважень так і позаслужбовий час.